

Arne N. Jordet

”Ut og lær”

Studentevaluering av årstrinnsprofil 3.
studieår, allmennlærerutdanningen i Elverum

Høgskolen i Hedmark
Rapport nr. 9 – 2001

Online-versjon

Utgivelsessted: Elverum

Det må ikke kopieres fra rapporten i strid med åndsverkloven og fotografiloven eller i strid med avtaler om kopiering inngått med KOPINOR, interesseorgan for rettighetshavere til åndsverk.

Forfatteren er selv ansvarlig for sine konklusjoner. Innholdet gir derfor ikke nødvendigvis uttrykk for Høgskolens syn.

I rapportserien fra Høgskolen i Hedmark publiseres FoU-arbeid og utredninger. Dette omfatter kvalifiseringsarbeid, stoff av lokal og nasjonal interesse, oppdragsvirksomhet, foreløpig publisering før publisering i et vitenskapelig tidsskrift etc.

Rapporten kan bestilles ved henvendelse til Høgskolen i Hedmark.
(<http://www.hihm.no/Publikasjon/default.htm>)

Rapport nr. 9 – 2001

© Forfatteren/Høgskolen i Hedmark

ISBN: 82-7671-172-3

ISSN: 1501-8563

Høgskolen i Hedmark

Tittel: ”Ut og lær”. Studentevaluering av årstrinnsprofil 3. studieår, allmennlærerutdanningen i Elverum			
Forfatter: Arne N. Jordet			
Nummer: 9	Utgivelsesår: 2001	Sider: 64	ISBN: 82-7671-172-3 ISSN: 1501-8563
Oppdragsgiver:			
Emneord: Uteskole, allmennlærerutdanning, undervisning, årstrinnsprofil, studentevaluering			
Sammendrag: <p>I denne rapporten presenteres studentenes synspunkter på årstrinnsprofilen ”<i>Ut og lær</i>” som har vært det samlede tema for tredje studieår ved allmennlærerutdanningen i Elverum. Gjennom ”Ut og lær” har vi rettet oppmerksomheten på en underkjent side av lærernes kompetanse: deres evne til å organisere læreprosesser med barn og unge også <i>utenfor</i> klasserommet, dvs. i den fysiske og sosiale virkelighet i nærmiljøet. Det handler om å komme seg ut av klasserommet og utnytte de muligheter for læring som finnes i skolens nærmiljø.</p> <p>Resultatet av evalueringen er helt entydig og gir grunnlag for å hevde at årstrinnsprofilen har fungert svært bra. Studentene gir uttrykk for at de har fått både faglig, didaktisk og personlig utbytte av årstrinnsprofilen. De hevder også at erfaringene er svært relevante for deres framtidige virke som lærere. Enkelte hevder at lærerutdanningen gjennom ”ut og lær” er blitt tilført en ny dimensjon.</p> <p>Materialet har lagt grunnlag for planleggingen av innværende studieår. Hovedlinjene i undervisningsopplegget er ført videre, men enkelte elementer er endret der studentenes anbefalinger pekte i en slik retning.</p>			

Høgskolen i Hedmark

Title: "Outdoor education". Student evaluation of the pedagogic profile of the third year, the teacher-training in Elverum

Author: Arne N. Jordet

Number: 9

Year: 2001

Pages: 64

ISBN: 82-7671-172-3

ISSN: 1501-8563

Financed by:

Keywords: Outdoor education, teacher training, education, profile of the year, student evaluation

Summary:

This report presents the students' points of view on the pedagogic profile of the third year of teacher-training at Hedmark College. The profile or focus of the year has been "Outdoor education". Through this profile the staff have directed the students' attention to one aspect of the teacher's work that is often given insufficient attention in Norway: the teacher's competence in organising learning processes with young people and children outside the "classroom", i.e. in the physical and social reality of their local communities. The third year focus is on how the students can leave the indoor classroom and make the best use of the learning potential they can find in the school surroundings.

The students' evaluation of this "outdoor education" process is overwhelmingly positive. The students say that this approach has been positive for their academic, professional and personal development. They also feel that outdoor education seems to have high relevance for their future careers as teachers. Some even say that teacher education, through "outdoor education" has been given a new dimension.

The material presented in this report is integrated in the revised version of the third year of teacher education at Hedmark College, Elverum. The core of the year, "outdoor education", has been kept, but changes have been made according to suggestions given by the students.

Forord

Hvordan studentene opplever undervisningen er viktig. Mjøsutvalget (NOU 2000:14) understreker betydningen av at høyskolene og universitetene gjennomfører en løpende evaluering av og forskning rundt egen virksomhet. Studentevaluering er en måte å kommunisere med studentene om undervisningen på, og er viktig for å kunne forbedre studieopplegget. Denne rapporten er et eksempel som viser hvordan en slik evaluering kan gjennomføres.

Rapporten presenterer studentenes vurdering av årstrinnprofilen ”*Ut og lær*” som har vært det samlede motto eller tema for tredje studieår ved allmennlærerutdanningen i Elverum, Høgskolen i Hedmark, studieåret 2000-2001. Tenkningen bak årstrinnprofilen ”*Ut og lær*” bygger både på *Rammeplan og forskrift for 4-årig allmennlærerutdanning* og *Læreplanverket for den 10-årige grunnskolen (L97)* .

Rapporten viser hvordan studentene har opplevd årets profilerings-tema. Resultatene av evalueringen har vært lagt til grunn for planleggingen av inneværende års studieopplegg. Evalueringen må sees som et første skritt på veien mot en praksis hvor evaluering av egen virksomhet inngår som et fast element i høyskolens studiekvalitetsarbeide.

Rapporten er utarbeidet av førstelektor Arne N. Jordet som også er trinnleder i 3. studieår.

Elverum i oktober 2001.

Arne N. Jordet
- Trinnleder-

Innhold

1. ”Ut og lær” – med nærmiljøet som klasserom.....	11
Rammeplanen for allmennlærerutdanningen og bruk av nærmiljøet.....	11
L97 og bruk av nærmiljøet	12
Hva er uteskole?	13
Undervisning – mer enn formidling	14
Uteaktiviteter og lærernes kompetanse	16
2. Årstrinnprofilen ”Ut og lær” i 3. studieår	19
Hovedelementene i undervisningen gjennom studieåret	19
”Ute-inne”-perspektivet – et sentralt element i årstrinnprofilen	20
3. Feltuka.....	23
Innledning	23
Mål og organisering.....	23
Programmet for feltuka.....	24
Rotasjonsplanen for feltuka.....	24
Opplegg 1: Overnattingstur (2 dager)	25
Dag 1: Friluftsliv ved Kynnsjøen.....	26
Faglig og didaktisk innhold	26
Dag 2: Fottur Kynnsjøen - Kvasstadsætra	27
Faglig og didaktisk innhold	28
Opplegg 2: Norsk Skogbruksmuseums Naturskole	29
Faglig og didaktisk innhold	30
Opplegg 3: Mat og matproduksjon.....	32
Faglig og didaktisk innhold	32
Opplegg 4: Det urbane miljø	34
Faglig og didaktisk innhold	35
Opplegg 5: Oppsummering.....	36

4. Studentevalueringen.....	37
Metoder	37
Metodetriangulering	38
5. Studentevalueringen av feltuka.....	39
Innledning	39
Resultatene.....	39
Hva forteller figurene oss?	41
Basisgruppeinndelingen	42
Studentenes hovedinntrykk av feltuka	42
Feltrapporten.....	43
Konklusjon.....	44
6. Sluttevalueringen	45
Innledning	45
Faglig og didaktisk utbytte av ”ut og lær”	45
Hvilke deler av undervisningen har bygget opp under årstrinnsprofilen?	47
Intervjuene – hva viser de?	50
7. Hovedkonklusjoner	53
Litteratur.....	55
Vedlegg 1.	57
Vedlegg 2	59
Vedlegg 3:	61
Vedlegg 4:	63

1. "Ut og lær" - med nærmiljøet som klasserom

Rammeplanen for allmennlærerutdanningen og bruk av nærmiljøet

Et sentralt element i den nye *Rammeplan og forskrift for 4-årig allmennlærerutdanning* fastsatt av Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet 01.07.99 er kravet om et tema som skal profilere hvert av de tre første årene i utdanningen. Bakgrunnen for dette er ønsket om å ivareta problemstillinger som er overgripende i forhold til de enkelte fagene for å skape mer helhet og sammenheng i studiet. Temaet eller *årstrinnprofilen* er altså et perspektiv som skal prege undervisningen i alle fagene gjennom hele studieåret. I tredje studieår har rammeplanen "Elev, skole, samfunn" som tema for profilering. Dette temaet innebærer at det rettes fokus på elevens og skolens betydning og plass i samfunnet, både lokalt, nasjonalt og globalt.

I Rammeplanen for allmennlærerutdanningen er betydningen av det *lokale perspektivet* framhevet særskilt:

"Grunnskolen har et spesielt ansvar for sammenhengen mellom skole og lokalsamfunn. Opplæringen skal gi elevene tilknytning til lokalsamfunnet bl.a. gjennom kunnskap om lokale naturforhold, om lokalt næringsliv og om tradisjoner og levemåter på stedet. Allmennlærere må derfor vite hvordan de kan sette seg inn i lokale forhold, og hvordan de kan benytte lokalsamfunnet i opplæringen."
(s. 27)

I tredje studieår ved allmennlærerutdanningen ved Høgskolen i Hedmark ønsker vi å understreke dette perspektivet gjennom valg av profilerings-tema. Med formuleringen *Ut og lær* har vi spisset rammeplanens formulering *Elev - skole - samfunn* for nettopp å understreke betydningen av å bruke den fysiske og sosiale virkelighet i lokalsamfunnet som læringsarena. Det er samtidig viktig å framheve at dette ikke kommer i konflikt med det *globale perspektiv* som er viktigere enn noen gang. Tvert imot opplever vi at disse to perspektiver, det lokale og det globale, har nær

sammenheng. I lokalsamfunnet møter vi den fysiske og sosiale virkelighet helt konkret. I *fortolkningen* av opplevelsene er det globale perspektivet helt nødvendig.

Gjennom vårt valg av årstrinnsprofil ønsker vi å utvide perspektivet på undervisning. Undervisning handler ikke bare om aktiviteter innendørs i klasserom. Målet er at studentene skal få en *bredere lærerkompetanse* enn det den tradisjonelle klasseromspedagogikken representerer. Dette er nødvendig for at de, som framtidige lærere, skal bli i stand til å bruke de muligheter for aktivitet og læring som vi finner i ethvert lokalsamfunn, uavhengig av hvilke fag de underviser i. Med vårt valg av årstrinnsprofil ønsker vi å introdusere denne tenkningen for studentene som en sentral del av allmennlærerutdanningen.

L97 og bruk av nærmiljøet

Relasjonen mellom skole og lokalsamfunn vies stor oppmerksomhet også i *Læreplanverket for den 10-årige grunnskolen (L97)*. På ulike måter understrekes betydningen av at skolen i sitt arbeide må stå i nær forbindelse med og utnytte det lokalsamfunn det er en del av:

«Opplæringa må leggje vekt på å styrke kunnskapen om og tilknytninga elevane har til lokalsamfunnet, naturen der, næringar, tradisjonar og levesett.» (L97, s. 58.)

«I opplæringa må lokalsamfunnet nyttast på ein aktiv måte. Elevane må bli fortrulege med den lokale naturen og miljøforholda ...» (L97, s. 61.)

I planverket framheves det også at elevene skal være *aktive* og *handlende* og at læring skal skje ved å gjøre, utforske og prøve ut:

«Læreplanene for faga legg vekt på praktiske aktivitetar, oppgåver og røynsler og på samanhengen mellom teori og praksis.» (s. 65.)

Disse utdragene fra L97 underbygger en av planverkets bærende ideer - at undervisningen skal stimulere utviklingen av *hele mennesket*. Dette er bl.a. uttrykt på følgende måte:

«Opplæringens mål er å utvide barns, unges og voksnes evner til erkjennelse og opplevelse, til innlevelse, utfoldelse og deltakelse» (s. 15).

Gjennom *uteskole* legges forholdene til rette for en mer helhetlig undervisning hvor barn og unge kan få bruke alle sider av seg selv i opplæringen. Etter innføringen av L97 ser det ut til at uteskole er i ferd med å få stor utbredelse i norsk skole, særlig på småskoletrinnet. Ved en lang rekke skoler over hele landet rapporteres det om skoleklasser som regelmessig bruker nærmiljø og lokalsamfunn som en integrert del av undervisningen og som bruker betegnelsen uteskole om det de gjør. Når en slik form for pedagogikk etablerer seg i grunnskolen i kjølvannet av grunnskole-reformen, må denne tenkningen også få fotfeste i lærerutdanningen.

Hva er uteskole?

Det er imidlertid viktig å etablere en mer presis forståelse for hva en skal legge i begrepet uteskole. Uteskole kan sees på som en *arbeidsmåte*. Det dreier seg altså om måten elevene tilegner seg kunnskaper, holdninger og ferdigheter på og lærerens rolle i denne prosessen. Jeg har tidligere (Jordet 1998, s. 24) definert uteskole på følgende måte:

Uteskole er en arbeidsmåte hvor man flytter deler av skolehverdagen ut i nærmiljøet. Uteskole innebærer dermed regelmessig aktivitet utenfor klasserommet.

Arbeidsmåten gir elevene anledning til å ta alle sansene i bruk slik at de får personlige og konkrete erfaringer i møte med virkeligheten. Arbeidsmåten gir rom for faglige aktiviteter, spontan utfoldelse og lek, nysgjerrig søken, fantasi, opplevelse og sosialt samvær.

Uteskole handler om å aktivisere alle skolefagene i en integrert undervisning hvor ute- og inneaktiviteter har nær sammenheng, idet elevene lærer om virkeligheten i virkeligheten; dvs. om naturen i naturen, om samfunnet i samfunnet og om nærmiljøet i nærmiljøet.

I grunnskolens undervisning handler uteskole altså om å våge seg ut av klasserommet og oppsøke skolens nærmiljø og bruke det som en læringsarena, for så å ta med seg opplevelsene og erfaringene herfra tilbake til skolen for videre bearbeiding. Med andre ord: Elevene *oppsøker* kunnskapskildene. De går til skogen for å lære om skog, de går til mauren for å lære om maur, de oppsøker kunstgalleri og Postverket for å lære om og få inspirasjon til å arbeide videre med kunst og postvesen. De oppsøker kildene de finner i sitt nærmiljø, og tar denne kunnskapen med seg tilbake til skolen for å forske videre i litteratur, for å samtale, for å skrive, og for å forme, spille, dramatisere... Det er dermed naturlig å hevde at en slik tenkning også må ha relevans for høgskolestudenter.

Gjennom uteskole legges forholdene til rette for en tre-trinns læreprosess som består av forarbeid, uteaktivitet og etterarbeid. Uteskolens fulle potensial utnyttes best når det knyttes nære forbindelser mellom uteaktiviteter og inneaktiviteter. På denne måten blir uteaktivitetene noe mer enn sporadiske innslag i undervisningen. Målet er ikke bare å skape en kjærkommen avveksling fra en ellers tradisjonell klasseromsundervisning hvor læreboka og læreren er i sentrum. Vi snakker om en langt mer gjennomgripende endring av det pedagogiske arbeidet hvor ute- og inneaktiviteter er vevd sammen til en helhet, og med økt relevans for læreprosessen. Det er dette ”ute-inne”-perspektivet som skaper et stort potensiale for læring og utvikling, hvor vekselvirkningen mellom aktivitet (”å gjøre”) på den ene side og refleksjon, bearbeiding og samtale (”å tenke”) på den annen side er helt avgjørende.

Undervisning – mer enn formidling

Bruk av nærmiljøet som læringsarena i undervisningen er en viktig, men nedprioritert side av lærernes kompetanse. Skolen har utviklet en formidlingsorientert undervisningstradisjon hvor teoretiske, bokorienterte aktiviteter innendørs i klasserom framstår som sentrale kjennetegn. Dette er en rolle de fleste lærere er fortrolig med. Denne tradisjonen bygger på et *logosentrisk* kunnskaps- og læringssyn. I denne tradisjonen står lærerens formidling i fokus, mens elevene er sittende og passive mottakere. Undervisningen er lærerstyrt. Selv om virkeligheten i skolen er nyansert, tegner dette likevel et bilde av dagens skole som de fleste kan gjenkjenne. I stor grad tar teoristoffet i skolen utgangspunkt i lærebøker eller tekster som

har liten eller ingen tilknytning til elevenes hverdag. Resultatet er at skolekunnskapene lever sitt eget liv løsrevet fra elevenes liv. Skolen oppleves dermed som irrelevant, og elevenes skolemotivasjon avtar. Dette er et velkjent problem som er mye omtalt i faglitteraturen (jfr. Tiller 1995).

I det logosentriske kunnskaps- og læringssyn som råder i vår vestlige kultur er det en nærmest dogmatisk tro på *boka* eller *teksten* som den viktigste, for ikke å si eneste, vei til kunnskap. Dette syn på kunnskap og læring kjennetegnes av en sterk tro på den abstrakte, kontekstfrie kunnskap og dens overlegenhet også når det gjelder praktisk problemløsning. Kvale (1999) hevder imidlertid at et nytt syn på kunnskap er i ferd med å vokse fram i det postmoderne samfunn og nevner mesterlære og lærlingeordninger som historiske eksempler. Molander (1993) snakker om en *praktisk kunnskapstradisjon*. Denne tenkningen bygger på den oppfatning at kunnskap ikke bare overføres med ord, men like mye gjennom handling. For å utvikle en pedagogikk som fører til forståelse, må en bringe det beste fra begge disse tradisjoner inn i skolen, hevdes det. Uteskole representerer en tenkning som bygger broer mellom disse to tradisjoner, mellom den *logosentriske* og den *praktiske kunnskapstradisjon*. Læringspsykologien gir samtidig rikelig støtte for en slik tenkning. Likevel synes vi å finne oss vel til rette med den teoretiske tilnærming til læring som preger nesten all utdanning i vår kultur. At bøker er viktig, er innlysende. Men de er ikke en *tilstrekkelig* vei til kunnskap. For bøkene *er* ikke den virkelighet de omtaler, men en *abstraksjon* av virkeligheten. Hovedpoenget er at bøker i langt sterkere grad må suppleres med den *fysiske og sosiale virkelighet* som læringsarena.

For skolen ser det imidlertid ut til å by på problemer å omsette denne tenkningen til praksis. Dale (1996) påpeker at dette berører en klassisk konfliktlinje innenfor pedagogikken: skillet mellom den tradisjonelle kunnskapsskolen på den ene side og en mer elevsentrert reformpedagogisk tenkning på den andre siden.

Problemet med uteskole synes å være at mange lærere er usikre på om elevene får tilstrekkelig *faglig utbytte* av å være ute. Uteaktiviteter tar tid, og er man mye ute, blir det mindre tid igjen til aktiviteter inne i klasserommet. Lærerne får dermed ikke «undervist» alt lærestoffet L97 foreskriver. Dermed vil ikke elevene lære det de skal, ifølge en slik tenkning. Dette synes å være et utbredt dilemma rundt uteskole mange lærere i skolen konfronteres med når de praktiserer arbeidsmåten (Jordet 1999). Et sentralt spørsmål er altså om bruk av uterommet som læringsarena vil fremme eller hemme læreprosessen i forhold til de *faglige krav* vi

finner i L97. Perspektivet må imidlertid utvides, for skolens oppgave i vårt samfunn strekker seg videre enn dette. Skolen skal bidra til å utvikle *hele mennesket*.

Uteskole handler selvfølgelig om faglige aktiviteter. Men det dreier seg også om mye mer. Det handler om kommunikasjon og språkutvikling, om naturopplevelse og fysisk fostring, om kreativ lek og utfoldelse, om fellesskap og sosialt samvær, om trivsel på skolen, om holdningsdannelse og lokal forankring mm. Sist, men ikke minst utfordrer arbeidsmåten også den tradisjonelle elevrollen og lærerrollen. Poenget er at uteskole viser oss *andre veier* til kunnskap og læring enn den tradisjonelle innepedagogikken. Om vi tar utgangspunkt i læringspsykologien er det dessuten grunn til å anta at aktivitets- og opplevelsesdimensjonen legger grunnlaget for en mer aktiv, anvendbar og livsnær kunnskap i tråd med bl.a. Deweys (1938) og Gardners (1991) tanker. L97 bygger på et tilsvarende kunnskaps- og læringssyn.

Det er mye som tyder på at uteskole er en måte å tenke undervisning på som fremmer elevenes utvikling i vid forstand - både faglig, sosialt, motorisk og helsemessig (Jordet 1998, Dahlgren og Szczepanski 1997, og Tiller 1995). Cooper (1998) viser til flere internasjonale studier som peker i samme retning: ”*These surveys provide evidence of the fundamental value of outdoor education for personal growth, social interaction and environmental awareness.*” (Cooper 1998, s. 28). Denne oppfatningen er samtidig blitt bekreftet de siste årene i møter med en rekke lærere som praktiserer uteskole. Det er derfor grunn til å anta at uteskole har mange positive virkninger som berører hele mennesket, og dermed alle sider av skolens arbeid.

Uteaktiviteter og lærernes kompetanse

Å organisere læreprosesser med barn og unge utenfor skolens område, ofte sammen med mennesker i ulike sosiale og yrkesmessige sammenhenger og utendørs i naturmiljø eller i bymiljø, krever noe *mer* av læreren enn det den tradisjonelle klasseromspedagogikken representerer. Vi kan snakke om en *bredere* lærerkompetanse. I klasserommet får elevene et *strukturert* møte med det *kontrollerbare*, på fagenes premisser. Dette er en ramme lærerne er vel fortrolig med. Uteskolens didaktikk derimot er i større grad preget av aktiviteter og opplevelser, hvor det *uforutsette* og *ukontrollerbare* har en

større plass, samtidig som lærestoffet opptrer i en naturlig kontekst. Evnen til å takle dette handler om lærerprofesjonalitet i vid forstand og er et forhold som lærerutdanningene må ta på alvor. Denne kompetansen må utvikles ved å introdusere nye arbeidsmåter og nytt lærestoff i lærerutdanningen på den ene siden og ved å endre innholdet i studentenes praksisperioder på den andre siden. Vi står altså overfor to sentrale spørsmål:

- 1. Hvilken kompetanse må lærere ha for å kunne organisere læreprosesser for barn og unge hvor aktiviteter i nærmiljø og lokalsamfunn inngår som et sentralt element i opplæringen?*
- 2. Hvordan kan vi legge til rette for utviklingen av en slik kompetanse i lærerutdanningen?*

Det er disse spørsmålene vi nå forsøker å nærme oss i tredje studieår ved lærerutdanningen i Elverum. Studentevalueringen som presenteres i denne rapporten vil hjelpe oss til å se om vi lykkes med dette, og vil forhåpentligvis også gi oss holdepunkter til å videreutvikle undervisningen på dette området.

2. Årstrinnsprofilen "Ut og lær" i 3. studieår

Hovedelementene i undervisningen gjennom studieåret

Årstrinnsprofilen "ut og lær" er det samlede perspektiv eller motto for tredje studieår ved lærerutdanningen i Elverum. Målet er at dette perspektivet på ulike måter skal sette sitt preg på alt som foregår gjennom studieåret, dvs. feltuke, praksis og fagundervisningen.

Feltuka

Feltuka ble gjennomført andre uke i studieåret 2000-2001. I løpet av fem dager gjennomførte studentene en rekke aktiviteter i skolens nærmiljø. Aktivitetene skulle fungere som illustrasjoner på hvordan en kan bruke den fysiske og sosiale virkelighet i skolens nærmiljø som læringsarena. Uka ga dermed en introduksjon til den utepedagogiske teori og praksis som de skulle jobbe videre med gjennom studieåret. Feltuka er et tverrfaglig samarbeid mellom alle seksjoner som er involvert i tredje studieår.

Praksis

Studentenes *praksis* er fordelt over to perioder, fire uker i høstsemesteret og to uker med skoleovertakelse (adopsjon) i vårsemesteret. For praksisperioden i høstsemesteret var det lagt opp til at studentene skulle få erfaringer med uteskole. Både i skriftlig informasjon til øvingsskolene, gjennom møter mellom øvingslærere, studenter og høgskolens praksisansvarlige og i studentenes praksisrapporter skulle uteskole inngå som et sentralt element. For praksisperioden i vårsemesteret var det ikke lagt noen føringer på innholdet i studentenes praksis. Målet var at de skulle gå inn og overta undervisningen helt og fullt ved øvingsskolene en uke.

Undervisningen i fagene

I lærerutdanningens tredje studieår finner vi fagene *Natur, samfunn og miljø* (10 vt), *Pedagogikk* (5 vt) og de praktiske fagene *Kroppsoving* og *Heimkunnskap* (begge 5 vt) som studentene kan velge blant.

Undervisningen skal bygge på de rammer som er lagt i rammeplanen når det gjelder mål og innhold. Årstrinnsprofilen ”ut og lær” har vært det samlede perspektiv som fagene på ulike måter skulle synliggjøre gjennom sin *undervisning*.

”Ute-inne”-perspektivet – et sentralt element i årstrinnsprofilen

”Ute-inne”-perspektivet omtalt ovenfor er et viktig element i tenkningen bak årstrinnsprofilen og feltuka. Vi mener at et konkret møte med den fysiske og sosiale virkelighet vil gi studentene kunnskaper og impulser som ”sitter i kroppen”. Når disse opplevelsene blir gjenstand for faglige og didaktiske diskusjoner og dernest bearbeidet skriftlig, gjerne supplert med kreative innfallsvinkler som dramatisering, formingsaktiviteter etc. og i neste omgang knyttes sammen med pensumlitteratur, blir opplevelsene viktige byggesteiner i læringsprosessen. Som del av en læringsprosess står derfor ikke opplevelsene på egne ben. De er ikke nok i seg selv. Refleksjonen og bearbeidingen, underveis og i ettertid, er en nødvendig del av det hele. Tiller (1997) sier at *refleksjonen* er den bærende kraft der erfaringene omdannes til læring. Dewey understreker videre at aktivitet alene ikke skaper erfaring. Aktivitetene må være målrettede, de må ha en hensikt, hevdet han:

”Ingenting er mer absurd undervisningsmessig enn å være talsmann for varierte aktiviteter i skolen, mens man går imot behovet for planmessig ordning av informasjon og tanker. Intelligent aktivitet skiller seg fra tilfeldig aktivitet ved det faktum at det innebærer valg av midler ... for å oppnå et tilsiktet mål eller en hensikt”

(Dewey 1938, s. 76).

Dysthes m.fl. (2000) aforismelignende boktittel ”Skriver for å lære” bygger på en tilsvarende målrettet tenkning som vi ønsket å legge til grunn for både årstrinnsprofilen ”ut og lær” i sin alminnelighet og for feltuka i særdeleshet. ”Skrijving gjør tankene synlig” skriver Dysthe m.fl. (2000 s. 12) og ser på skrijving som en viktig *læringsstrategi*. Denne tenkningen ble introdusert første uke i studieåret ved at studentene ble anbefalt å gjøre notater underveis i feltuka. Vi gikk så langt som til å foreslå et konkret format – en liten *feltbok* som studentene kunne ha på lomma og som de dermed lett kunne gripe til når anledningen til å skrive bød seg. Denne felt-

boka ble anbefalt som en fast følgesvenn gjennom hele studieåret. Tanken var at studentene ved å nedtegne opplevelser og tanker de fikk underveis ville erfare at dette var positivt og noe som stimulerte læringsprosessen. Disse notatene skulle være nyttige nedtegnelser som de ville ha glede av i arbeidet med bl.a. feltrapporten hvor opplevelsene og erfaringene fra feltuka skulle bearbeides i ettertid. Tenkningen ble også presentert skriftlig for studentene i en kortfattet form (vedlegg 1 og 2) i åpningsuka. Med dette håpet vi å legge grunnlaget for en større bevissthet hos studentene om at diskusjon, refleksjon og skriving er en viktig del av læringsprosessen også når aktiviteter og opplevelser inngår som sentrale deler av undervisningen.

3. Feltuka

Innledning

I det følgende vil vi gi en grundig beskrivelse av feltuka fordi den var helt ny av året. Trinnleder var med på alle aktiviteter gjennom feltuka og gjennomførte en form for *deltakende observasjon*. Bildene og teksten i det følgende er et resultat av denne observasjonen. Målet var å oppleve feltuka fra studentenes ståsted og samtidig observere hvordan studentene forholdt seg til det som foregikk.

Observasjonene la grunnlag for en oppsummerende forelesning som ble holdt mandagen etter feltuka. Målet her var å samle trådene og se de ulike aktivitetene gjennom uka i perspektiv. Tanken var også å bidra til å stimulere studentene til videre refleksjon og bearbeiding av feltuka som skulle munne ut i en feltrapport to uker senere.

Mål og organisering

Feltuka var en nyskaping i studieåret 2000-2001. Studiestart var lagt til mandag 21.08 i uke 34. Denne uka var fokus rettet mot feltuka og den praktiske gjennomføringen av opplegget. Samtidig fikk studentene et første møte med de fagene de skulle arbeide med i det nye studieåret. Feltuka ble gjennomført i uke 35. Målet med feltuka var å introdusere årstrinnsprofilen "Ut og lær" fra første dag i tredje studieår og gi studentene opplevelser i og erfaring med de mange muligheter nærmiljøet gir i pedagogisk arbeid.

Det var lagt opp til et variert program hvor studentene, 119 i alt, opererte sammen i 4 grupper på 30 studenter som gjennomførte fem ulike opplegg, et for hver dag i uka. Grunnenheten i organiseringen av feltuka var *basisgruppene* som besto av fem studenter. Basisgruppene fungerte også som praksisgrupper gjennom studieåret. Det var lagt opp til en rekke forskjellige aktiviteter gjennom uka hvor studentene arbeidet sammen i

basisgruppene. Feltuka ble avsluttet mandag i uke 36 hvor erfaringene ble oppsummert gjennom en forelesning, nærmere omtalt ovenfor.

Planleggingen av hvordan årstrinnsprofilen skulle prege studieåret hadde pågått gjennom hele foregående studieår, mens feltuka tok form våren 2000. Planene ble utarbeidet i samarbeid mellom alle fagseksjoner som er involvert i tredje studieår, dvs. Natur, samfunn og miljø (10vt), Pedagogikk (5vt), Kroppsøving (5vt) og Heimkunnskap (5vt).

Programmet for feltuka

Programmet for feltuka hadde et tverrfaglig preg hvor studentene skulle møte fagene gjennom fem dager med ulike aktiviteter i lokalsamfunnet. Det tverrfaglige perspektiv kom til syne gjennom uka sett under ett, men også i programmet for den enkelte dag. Opplegget hadde følgende innhold:

- Dag 1 og 2: Overnattingstur Kynnsjøen
- Dag 3: Naturskolen på Norsk Skogbruksmuseum
- Dag 4: Mat og matproduksjon.
- Dag 5: Det urbane miljø.

Programmet for feltuka omtales nærmere i det følgende.

Rotasjonsplanen for feltuka

Studentene var delt i fire grupper som gjennomførte programmet etter følgende plan:

	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag
Gr. I	<i>Kynnsjøen</i>	<i>Kynnsjøen</i>	DET URBANE MILJØ	Fokhol	<i>Norsk Skogbruksmuseum</i>
Gr. II	<i>Norsk Skogbruksmuseum</i>	<i>Kynnsjøen</i>	<i>Kynnsjøen</i>	DET URBANE MILJØ	Fokhol
Gr. III	Fokhol	<i>Norsk Skogbruksmuseum</i>	<i>Kynnsjøen</i>	<i>Kynnsjøen</i>	DET URBANE MILJØ
Gr. IV	DET URBANE MILJØ	Fokhol	<i>Norsk Skogbruksmuseum</i>	<i>Kynnsjøen</i>	<i>Kynnsjøen</i>

Opplegg 1: Overnattingstur (2 dager)

Kynnsjøen ligger ca. 15 km øst for Elverum sentrum. Sjøen ligger i de store skogområdene som omgir Elverum. Leirplass ble etablert ute på en halvøy i sjøen. Kynnsjøområdet er et variert naturområde med mange natur- og kulturhistoriske elementer og er et velegnet modellområde til bruk i undervisningssammenheng.

Aktivitets- og opplevelsesmulighetene i området er mange og tok utgangspunkt i følgende elementer:

- Økologi knyttet til skog og vann
- Ulv, bjørn og gaupe
- Seterdrift
- Tømmerfløtning (fløterdam)
- Fluktruter Norge-Sverige under krigen
- Ljørkoie
- Kanopadling og sikkerhet ved ferdsel i vann
- Beverdam
- Friluftsliv
- Geomorfologi (istid)
- Skogsdrift før og nå
- Finnekulturen
- Jernblestring
- Bosetning
- Fiske
- Matauk (sopp, bær, fisk)

Opplegget skulle gi studentene erfaring i et enkelt og tradisjonelt friluftsliv med ulike aktiviteter basert på de mange muligheter området gir.

Fra kanoen opplever vi naturen på en annerledes måte

Dag 1: Friluftsliv ved Kynnsjøen

Studentene ble transportert i buss fra Høgskolen til Kynnsjøen. Leirområdet lå en snau times padling lenger sydøst. Aktivitetene denne dagen var i stor grad knyttet til friluftaktiviteter rundt Leirområdet hvor kanopadling hadde en sentral plass med bl.a. en innlagt vannorientering, en form for ”natursti” hvor en beveger seg rundt i området i kano på leting etter poster markert på kart.

Matlaging, tid til frie, lekbetonte aktiviteter og sosialt samvær rundt leirbålet utover kvelden var også sentrale elementer i opplegget.

God tid til fellesskap og sosialt samvær er en viktig del av friluftslivet

Faglig og didaktisk innhold

To faglærere var med på opplegget hver dag. I løpet av feltuka var i alt fem lærere involvert i dette opplegget.

Målet med turen var å erfare og bli utfordret på en del grunnleggende ferdigheter knyttet til det å overleve i natur - sammen med andre.

Utfordringene ligger på mange plan:

- ***Fysisk***
Kanopadling og friluftsliv representerer en fysisk utfordring og ga rikelig rom for helsefremmende fysisk fostring.
- ***Personlighetsmessig***
Friluftslivet utfordrer oss også på det mer personlige plan. Enkelte ga uttrykk for at de brøt noen personlige barrierer gjennom turen. At friluftsliv også er gunstig for psykisk velvære er også veldokumentert fra forskningen.
- ***Sosialt***
Friluftsliv med overnatting i lavvo ga også utfordringer på det sosiale plan. Det ble samarbeidet om matlaging, etablering av leir og en rekke andre praktiske og faglige oppgaver. Evnen til å samarbeide og fungere i et fellesskap utfordres og utvikles.
- ***Faglig***
Innlagte aktiviteter ga også rom for læring på mange plan. Vannorientering, arbeide med vegetasjonsanalyser osv. ga varierte faglige impulser.

Opplegget besto av en kombinasjon av lærerstyrte aktiviteter samtidig som det var tid til fri utfoldelse for den enkelte til å finne på ting selv. Det var tid til ro, ettertanke og rolig samtale – en sentral verdi i alt friluftsliv.

Dag 2: Fottur Kynnsjøen - Kvasstadsætra

Dagen etter ble leirområdet ryddet og klargjort til neste gruppe. Studentene padlet så tilbake til utgangspunktet fra dagen før. Derfra gikk turen vestover gjennom skogen via Gardbergsætra til Kvasstadsætra, et nedlagt seterområde ca. 4-5 km vest for Kynnsjøen. Her ble vi hentet av buss.

Faglig og didaktisk innhold

Underveis var det lagt opp til naturfaglige poster i form av korte formidlingssekvenser og studentaktiviteter. På Gardbergsætra ble vi møtt av lokalkjent pensjonist som fortalte om områdets natur- og kulturhistorie, i stor grad basert på egne opplevelser fra området.

Dyrespor i form av tiurekskrementer i en veltet furustamme

En faglærer ledet turen. I løpet av feltuka var to lærere involvert i dette opplegget. Graden av lærerstyring var større enn første dag. Skogturen rommet flere elementer:

- **Formidlingssekvenser**
Læreren formidler kunnskaper med bakgrunn i observerte fenomener langs turen.
- **Studentaktiviteter**
Læreren satte i gang og organiserte ulike studentaktiviteter.

- **Møte med lokalkjent**
Vi møtte lokalkjent person som fortalte om områdets natur- og kulturhistorie.
- **Fottur**
Vi gikk 4 – 5 km.
- **Sosialt fellesskap**
Fotturen ga rikelig rom for uformelt fellesskap og samtale, to og to og i mindre grupper.

Lokalkjente kan gi mye ny kunnskap om et område

Opplegg 2: Norsk Skogbruksmuseums Naturskole

Norsk Skogbruksmuseum driver utstrakt pedagogisk aktivitet rettet mot skoleverket. I samarbeid med Høgskolen hadde museet lagt opp til et aktivitetsprogram utendørs som i stor grad var knyttet til skogens natur- og kulturhistorie. Fokus var rettet mot ”*treet som emne*”.

Faglig og didaktisk innhold

Dagen var et ”bestilt opplegg” hvor Skogbruksmuseets Naturskole hadde ansvar for gjennomføringen. Dagen var planlagt i samarbeid med fagpersonalet på Høgskolen. Fire fagpersoner fra Skogbruksmuseet ledet aktivitetene den enkelte dag. Programmet kostet Høgskolen kr. 14.000.

Veiledning i teknikken med å lage en vidjespenning. Mesterlære i praksis.

Følgende aktiviteter inngikk i opplegget på Skogbruksmuseets Naturskole:

- ***Skogens mange trær***
Vandreforelesning i arboretet.
- ***Vidjespenningen***
Askeladdens clou og en del av 50-kronerseddelen design. Innføring og egenaktivitet.
- ***Tjærebrenning***
Innføring og egenaktivitet.
- ***Kokegropen***
Matlaging uten kjele, stekepanne og komfyr. Innføring og egenaktivitet.

- ***Arkeologisk metode***
Innføring og egenaktivitet basert på fjorårets kokegrop.
- ***Kilkasting***
Lekbetonte aktiviteter under lunchen.
- ***Skigarden blir til***
Består av staur, ski og sveig. Innføring og egenaktivitet.
- ***Ønskekvisten***
Leting etter vannårer med ønskekvist. Innføring og egenaktivitet.
Fleip eller fakta?
- ***Fangst på gamle-måten***
Orientering og demonstrasjon.
- ***Fisking i dammen og bunndyrundersøkelse i bekk***
Innføring og egenaktivitet.

Innføring i arkeologisk metode ved utgraving av tidligere brukt matgrop

Opplegget ga studentene et innblikk i gamle ferdigheter som folk behersket i det gamle bondesamfunnet. Disse ferdighetene synes i dag å ha blitt overflødige fordi industrisamfunnet har gitt oss erstatninger i plast og

metall. Det forventes at studentene som del av etterarbeidet jobber videre med oppleggene slik at de tilegner seg ferdighetene som ble demonstrert og som de praktiserte selv. Målet er at studentene skal få tilstrekkelig innblikk i og erfaring med de innlagte aktivitetene slik at de selv skal kunne gjennomføre dem med elevgrupper.

Spørsmål en blir konfrontert med i møte med slike aktiviteter er bl.a.: Hvilken verdi har det å kunne gjøre slike ting? Er dette overflødig og unyttig kunnskap for lærere i det postmoderne samfunn? Dette er spørsmål som vi kom tilbake til i senere undervisning. Gjennom forelesninger i vårsemesteret, blant annet under overskriften ”Norge fra bondesamfunn til industrisamfunn” ble aktivitetene denne dagen satt i perspektiv.

Opplegg 3: Mat og matproduksjon

Fokhol gård i Stange er en storgård ved Mjøsas bredder. Gården drives etter økologiske prinsipper. Den har 965 da dyrket jord, en stor husdyrbesetning og betydelig bygningsmasse. Gården eies av den private og allmennyttige stiftelsen ”Fokhol gård” og driver utstrakt forsøks- og utviklingsarbeid, opplæring og annen pedagogisk virksomhet innen rammen av økologisk jordbruk.

Faglig og didaktisk innhold

Dagen var et ”bestilt opplegg” hvor Fokhol gård hadde ansvar for gjennomføringen. Dagen var planlagt i samarbeid med fagpersonalet på Høgskolen. Opplegget, som hadde en samlet kostnad på kr. 17.000.-, besto av følgende elementer:

- **Forelesning**
Om jordbruket før, nå og i framtida samt hva som kjennetegner det økologiske jordbruk.
- **Rundtur**
Omvisning på gården; produksjonen, husdyrene og landskapet.

- **Middag**
Middag med produkter fra gården. Måltidsfellesskap med staben.
- **Arbeidsøkt**
En to timers økt med praktisk arbeid. Luking av ugress i gulrotåkeren og høsting av løk.
- **Sosialt fellesskap**
Praktisk arbeid, middag, rundturen på gården og bussturen til og fra ga rikelig rom for uformelt fellesskap og samtale.

Praktisk arbeide på en gård – en nyttig erfaring også for lærerstudenter?

Møte med gårdens dyr

Opplegget på Fokhol gård ga studentene en totalopplevelse av idégrunnlag, produksjonen (krever mer arbeidsinnsats enn konvensjonelt jordbruk), landskapet og det sosiale livet på en økologisk gård.

Opplegg 4: Det urbane miljø

Studentene gjennomførte ulike oppgaver i Elverum sentrum. Dagen var tredelt:

1. Orientering om opplegget. Fordeling av oppgaver.
2. Studentene arbeider i basisgruppene med hver sin oppgave i Elverum sentrum.
3. Seminar med muntlig presentasjon av gruppens arbeide.

Faglig og didaktisk innhold

- ***Museumspedagogikk***

Høgskolen organiserte et museumspedagogisk opplegg på Glomdalsmuseet. Halve studentgruppen skulle arbeide på tre ulike tun for å studere sosiale, økonomiske og kulturelle forhold for henholdsvis storbønder/embetsmenn, vanlige bønder og husmenn i det norske bondesamfunn på midten av 1800-tallet i Norge.

- ***Møte i kommunen***

De øvrige studentene møtte fagpersonale i kommunens tekniske etat hvor de fikk et innblikk i databasert bruk av kart i kommunal planlegging.

- ***Varierte faglige opplegg***

Den samme studentgruppen som hadde vært i kommunen studerte skulpturer, parker, trafikkforhold, butikker etc. i sentrum og utviklet ulike undervisningsopplegg for elever i grunnskolen på dette grunnlag.

Aktivitets- og opplevelsesmulighetene i byens sentrum er mange

- ***Avsluttende seminar inne***
Studentene møttes på Høgskolen etter at de var ferdige med sine respektive oppgaver og formidlet sine erfaringer til de øvrige studentene. På denne måten ble alle gruppernes arbeide satt inn i en videre sammenheng.

Opplegg 5: Oppsummering

Mandag 4. september ble det holdt to oppsummerende forelesninger:

- ”Vi samler trådene fra feltuka: Om nærmiljøet som læringsarena” (v/trinnleder).
- ”Feltuka i lys av pedagogisk teori” (v/pedagogikklærer).

Feltuka ble med dette plassert inn en sammenheng, av lærere. Nå gjensto studentenes egne og selvstendige bearbeiding av feltuka i en feltrapport. Dette arbeidet hadde studentene to uker på seg til å gjennomføre.

Fra tirsdag 5. september ble undervisningen organisert etter ordinær timeplan.

4. Studentevalueringen

Studentevalueringen av årstrinnsprofilen ”*Ut og lær*” er gjennomført i to faser:

1. Evaluering av feltuka ved begynnelsen av høstsemesteret.
2. Sluttevaluering ved studieårets slutt.

Rapporten bygger på et bredt datamateriale. Det er gjennomført to *spørreundersøkelser* i løpet av studieåret, en etter feltuka ved begynnelsen av studieåret og en ved studieårets slutt (april/mai). Materialet bygger også på *observasjon* av studentene gjennom feltuka og på *rapportene* som de utarbeidet etter feltuka. Ved studieårets slutt ble også åtte studenter *intervjuet* for å få mer utfyllende synspunkter på studentenes opplevelser av studieåret.

Metoder

Spørreundersøkelser

Studentene svarte på et spørreskjema etter feltuka for å kartlegge deres vurdering av feltuke-opplegget (vedlegg 3). Denne undersøkelsen ble gjennomført i september.

Neste spørreundersøkelse ble gjennomført i slutten av april. Målet denne gang var å finne ut hvordan studentene hadde opplevd årstrinnsprofilen ”*ut og lær*”, studieåret sett under ett (vedlegg 4).

Observasjon

Undertegnede fulgte studentene gjennom hele feltuka og opplevde dermed de ulike aktivitetene, med ulike klasser fra dag til dag. Jeg var deltakende observatør, gled inn i gruppen og deltok i opplegget på linje med studentene. På den måten fikk jeg grunnlag både for å oppleve selve undervisningen og reflektere over det didaktiske grep som ble brukt, samtidig som jeg fornemmet hvordan studentene opplevde aktivitetene.

Skriftlig materiale

To uker etter feltukas slutt leverte studentene en feltrapport hvor de oppsummerte sine erfaringer fra feltuka og formidlet sine tanker rundt *uteskolens didaktikk*. Rapporten var et gruppearbeid og bygget på noen definerte rammer som var avklart før feltuka (vedlegg 1 og 2).

Intervjuer

Åtte tilfeldig utvalgte studenter, 3 mannlige og 5 kvinnelige (to fra hver klasse), ble intervjuet ved slutten av studieåret, i begynnelsen av mai. På denne måten ønsket vi å få mer utfyllende informasjon om hvordan studentene hadde opplevd studiet og årstrinnsprofilen etter at studiet var avsluttet.

Metodetriangulering

Den kombinasjonen av kvalitative og kvantitative metoder som er brukt i studentevalueringen representerer en *metodetriangulering*. På denne måten sikres kvaliteten på undersøkelsen.

Det samlede datamaterialet peker klart i en retning. Spørreundersøkelsene, feltrapportene, observasjonen under feltuka og intervjuene skaper et helt entydig bilde av studentenes oppfatninger av opplegget. Det er selvfølgelig mange nyanser i bildet som blir kommentert underveis. Men helhetsinntrykket peker klart i en retning. Dette gir grunnlag for å hevde at dataene både har *høy validitet* (gyldighet) og *høy reliabilitet* (pålitelighet).

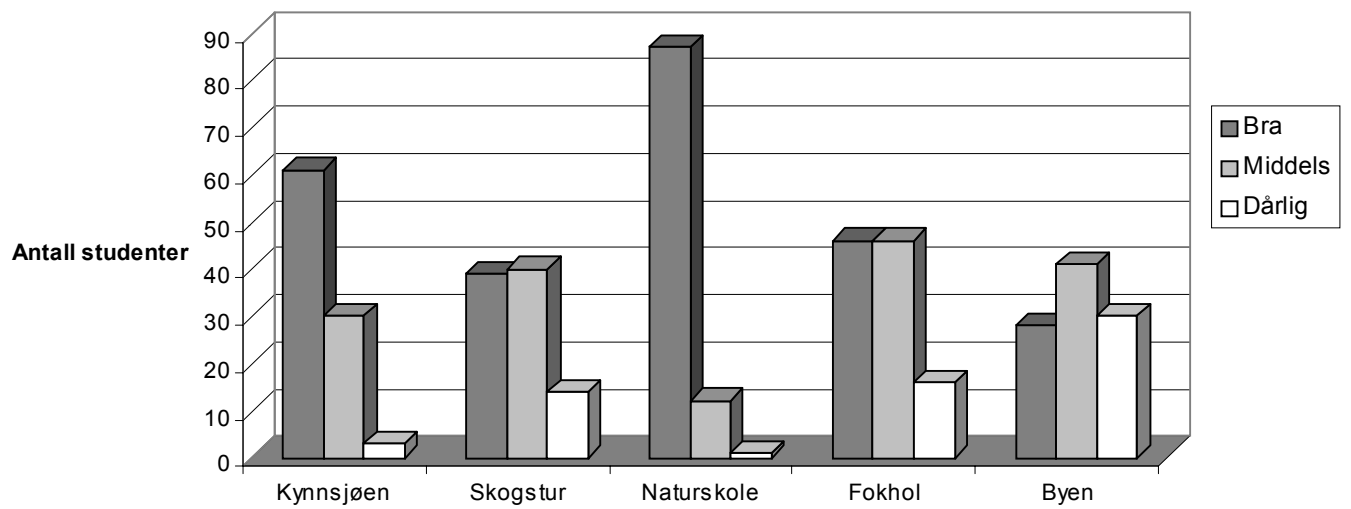
5. Studentevalueringen av feltuka

Innledning

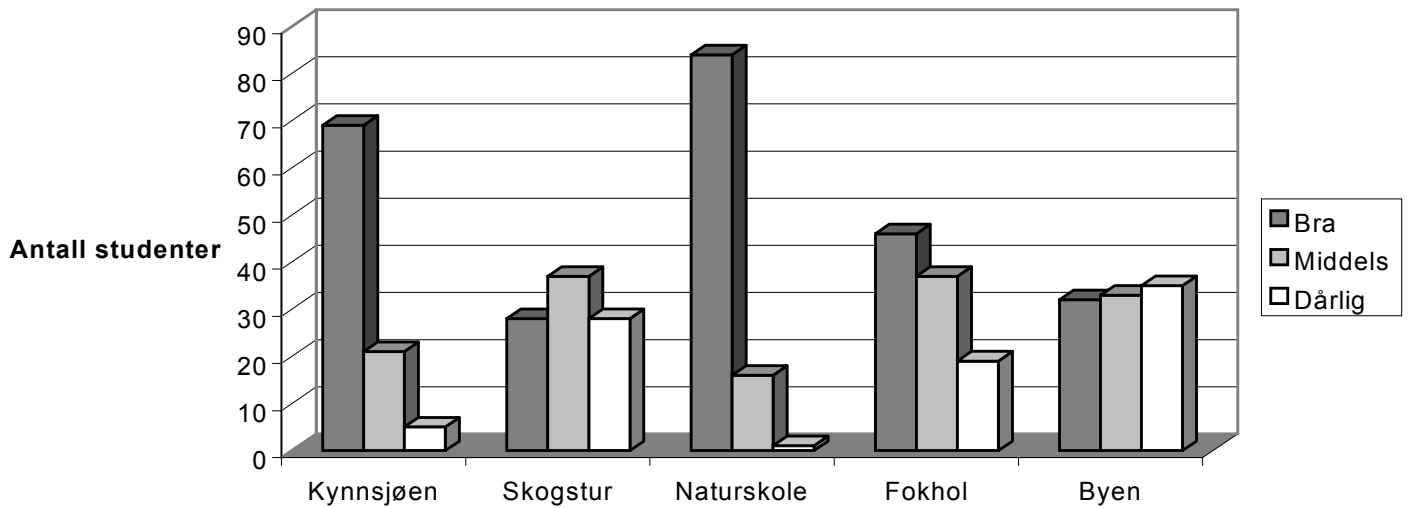
Første fase av studentevalueringen ble gjennomført i uke 37, etter at feltuka var ferdig gjennomført. Vi ba studentene i A3 om tilbakemelding på hvordan de opplevde feltuka høsten 2000. Studentene fikk utdelt et spørreskjema under forelesningen mandag 11. september, en uke etter gjennomføringen (vedlegg 3). 95 studenter leverte spørreskjemaet tilbake ferdig utfylt. Mandag 18. september gjorde vi et nytt framstøt for å fange opp de studentene som ikke hadde levert forrige uke. 4 nye skjemaer ble levert ferdig utfylt. Til sammen har altså 99 studenter av et årskull på 119 studenter svart på spørreskjemaet, noe som gir en svarprosent på 83. Dette gir oss et godt grunnlag for å evaluere feltuka. Skjemaene fordelte seg jevnt blant de fire gruppene studentene var inndelt i.

Resultatene

Studentene ble bedt om å rangere de fem ulike dagene langs en skala fra 1 til 5 med 1 som "Svært bra" og 5 som "Svært dårlig". Vi ba studentene gi sin vurdering av feltuka ut fra to innfallsvinkler: a) Faglig/didaktisk innhold og b) Utbytte av opplegget. På side to ble studentene bedt om å uttrykke med egne ord hva som var deres hovedinntrykk av feltuka og komme med eventuelle forslag til forbedringer av opplegget. Svarene på hvordan studentene opplevde feltukas fem dager framgår av figurene på neste side:

Studentenes vurdering av feltukas faglige/didaktiske innhold.

Studentenes vurdering av deres personlige utbytte av feltuka.

Hva forteller figurene oss?

Figurene viser at overnattingsturen til *Kynnsjøen* og dagen på *Norsk Skogbruksmuseum* scorer høyest både når det gjelder faglig/didaktisk innhold og personlig utbytte. Et solid flertall av studentene er godt eller svært godt fornøyd med opplegget disse dagene. Antall studenter som er misfornøyd med opplegget disse dagene er svært lavt. Når det gjaldt dagen på Skogbruksmuseet gir studentene uttrykk for at det burde vært lagt opp til litt færre aktiviteter slik at de kunne fått noe mer tid til fordypelse.

Når vi ser på besøket på *Fokhol gård* oppgir nær halvparten av studentene at de er godt eller svært godt fornøyd med opplegget. Andelen som er middels fornøyd er litt mindre. Når det gjelde misnøye med opplegget oppgir rundt en femtedel av studentene at de er misfornøyd med dette opplegget. Noen oppgir som begrunnelse for sin misnøye at de opplevde at forelesningen som ble holdt var for politisk og verdiorientert. Andre framhever imidlertid nettopp dette som verdifullt og som en viktig spore til refleksjon. At enkelte også stilte spørsmålstegn ved relevansen av den praktiske arbeidsøkta vi gjennomførte var vel ikke mer enn vi burde vente.

Skogsturen mellom Kynnsjøen og Kvasstadsætra har en noe mer varierende tilslutning. Det faglige/didaktiske innholdet får en relativt bra vurdering. Kun 9 studenter oppgir det som dårlig. Når det gjelder studentenes opplevelse av personlig utbytte er resultatet noe svakere. Her oppgir 28 studenter misnøye med opplegget. De fleste oppgir som begrunnelse at turen var litt slitsom siden de hadde overnattet ved Kynnsjøen dagen før. I tillegg ble innslaget med den lokalkjente på Gardviksætra vurdert som lite bra av mange. Han snakket for lavt og fokuserte for mye på bjørn og ulv, etter manges vurdering. Det er likevel så mange som 30 – 40 som synes at denne dagen var bra eller svært bra, mens rundt 40 er middels godt fornøyd. Alt i alt får altså opplegget denne dagen rimelig bra vurdering av studentene. Det bør være relativt enkelt å rette på de mangler som studentene peker på og som bidrar til å trekke inntrykket ned.

Av oppleggene i feltuka får *Det urbane miljø* lavest score. Her oppgir rundt en tredjedel (28-32) at de er fornøyd eller svært godt fornøyd med opplegget, mens tilsvarende mange (30-35) synes opplegget var dårlig eller svært dårlig. Den siste tredjedel synes opplegget var middels bra. At en tredjedel av studentene synes opplegget var dårlig bør vi ikke være tilfreds med. Noe av forklaringen på resultatet var at opplegget første dag ikke fungerte tilfredsstillende. Studentene ga uttrykk for at deler av

aktivitetene var for likt ting de hadde gjennomført i 2. studieår. Opplegget på Glomdalsmuseet fikk imidlertid en god mottakelse av studentene. Opplegget de tre neste dagene ble justert på bakgrunn av den kritikk som framkom første dag. Bakgrunns materialet viser at andelen studenter som var fornøyd eller svært godt fornøyd økte disse dagene. Dialogen med studentene etter første dag hadde altså umiddelbar effekt og studentenes opplevelse av opplegget bedret seg. Dette er et godt eksempel på løpende studentevaluering hvor en gjennom dialog med studentene raskt kan forbedre opplegget.

Materialet viser at det er et *forbedringspotensiale* når det gjelder innholdet i opplegget *det urbane miljø*. Studentene etterlyser noe mer varierte metodiske tips for hvordan byen kan brukes som læringsarena i grunnskolen. Det synes ikke å være noe urimelig mål å strekke seg mot – både i inneværende år og neste studieår.

Basisgruppeinndelingen

Studentene var svært godt fornøyd med organiseringen av feltuka, hvor basisgruppene dannet grunnlag for de aller fleste aktivitetene. Ved å knytte aktivitetene til en fastsatt gruppe slapp vi å bruke tid og oppmerksomhet på selve organiseringen av aktivitetene. Gruppene kunne dermed sette i gang med arbeidet umiddelbart. Basisgruppene var nye for året og var satt sammen på tvers av klassene. Rent sosialt ser det også ut til å ha vært en suksess å bruke basisgruppene som enhet. Arbeidsfellesskapet rundt aktivitetene synes å ha knyttet studentene sammen på en god måte. Dette poenget ble uttrykt blant annet på følgende måte: ”Opplegget hadde veldig bra sosial effekt. Det var fint å bli delt på tvers av klassene. På den måten ble vi bedre kjent med andre studenter i kullet.”

Studentenes hovedinntrykk av feltuka

Når studentene med egne ord skal gi uttrykk for hvordan de opplevde feltuka forsterkes inntrykket av fornøyde studenter i betydelig grad. Hovedinntrykket er entydig: *studentene oppgir at de er meget godt fornøyd med feltuka*. Inntrykket av at studentene har hatt en variert og

meget bra uke er helt entydig. De synes også feltuka fungerte veldig bra rent gjennomføringsmessig. Studentene gir ros til høgskolen for et flott opplegg. De synes det var en veldig fin start på et nytt studieår. Følgende utsagn fra evalueringen gir et dekkende bilde av studentenes opplevelser:

”Opplegget var meget inspirerende og lærerikt.”

”Feltuka var veldig godt gjennomtenkt fra deres side og det var hele tiden vinklet inn på hva vi kunne gjøre med våre elever. Bra!”

”En kjempefin uke. Jeg synes jeg har lært mye denne uka.”

”Veldig bra inntrykk. Utbyttet av feltboka var også veldig godt. Sammen med Tom Tillers forelesning har det gått opp en hel flom av lys for meg hvilken betydning uteskole har.”

”Godt å få innspill og inspirasjon til ulike metoder i undervisningen. Dette har jeg savnet under hele lærerutdanningen. Det burde vært flere slike innspill under hele utdanningen.”

”Dette må dere bare gjøre med de kullene som kommer etter oss igjen!”

Når det gjelder **forbedringsmuligheter** peker studentene på følgende:

- Det urbane miljø
- Noen påpeker at skogsturen etter overnattinga ved Kynnsjøen ble litt slitsom. Lokalpersonen ved setra var også litt uinspirerende for noen.
- Noen studenter oppgir at feltuka sett under ett ble noe intens. Noen oppgir at det ble litt slitsomt mot slutten av uka. Programmet bør derfor ikke utvides.

Feltrapporten

Studentene har også skrevet en feltrapport (gruppearbeid) som ble innlevert to uker etter feltuka. Formålet med denne rapportskrivningen var å gi studentene anledning til å reflektere over feltuka i ettertid og se hele

opplegget i lys av L97 og relevant teori. Arbeidet med feltrapporten tok utgangspunkt i noen spørsmål som studentene skulle reflektere rundt.

I feltrapportene utdyper studentene sin tenkning rundt uteskole, og de bekrefter sitt positive syn på feltuka. De gir uttrykk for at opplegget både hadde faglig og didaktisk relevans i et lærerutdanningsperspektiv samtidig som de framhever at de har hatt personlig utbytte av opplegget. Følgende utdrag fra to av feltrapportene sammenfatter studentenes synspunkter på en god måte:

”Vi oppdaget at vi lærte lettere gjennom ”å gjøre”. Vi har mange positive erfaringer etter feltuka, erfaringer som vi kommer til å ta med oss inn i skolen når vi skal undervise.”

”Vi har tilegnet oss ny kunnskap innen kroppsøving, natur, samfunn og miljø. I tillegg har vi lært medstudenter å kjenne på en helt annen måte ved tett samarbeid i grupper. Vi har hatt det sosialt, samtidig som vi har jobbet med fag. Praksis og teori har gått side om side gjennom hele uken. Uken har vært en inspirasjon i forhold til bruken av uteskole.”

Konklusjon

Basert på studentevalueringen gjengitt ovenfor er det grunnlag for å hevde at feltuka har vært en suksess. Studentene oppgir stor grad av tilfredshet med feltuka og de synes opplegget så langt har tilført allmennlærerstudiet en ny dimensjon.

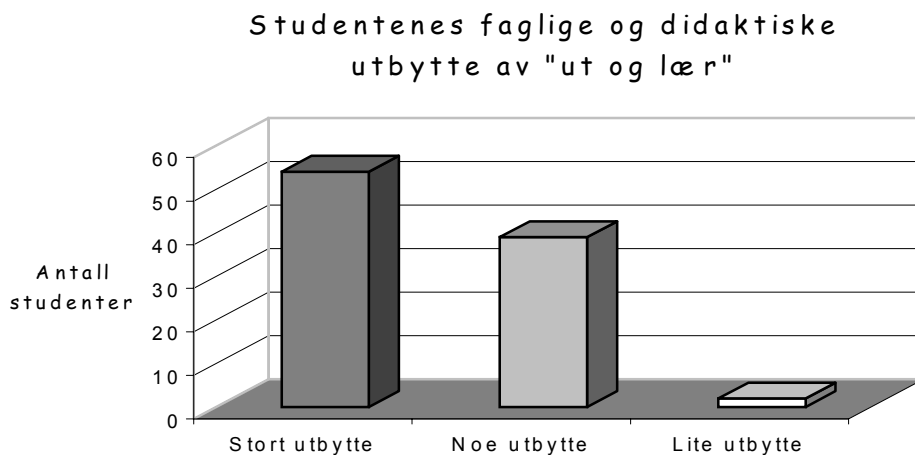
6. Sluttevalueringen

Innledning

Sluttevalueringen av årstrinnsprofilen ”ut og lær” ble lagt til siste undervisningsdag i vårsemesteret (23.04.01). 95 studenter (av 119) møtte til undervisning og fikk utdelt et spørreskjema (vedlegg 4) med spørsmål knyttet til deres oppfatninger av studieåret sett under ett med fokus på årstrinnsprofilen ”ut og lær”. Samtlige skjemaer ble levert inn i utfylt stand samme dag. Dette gir en svarprosent på 80. Uken etter ble åtte studenter (to fra hver klasse) intervjuet for å få et mer utfyllende bilde av studentenes oppfatninger. Resultatene presenteres nedenfor.

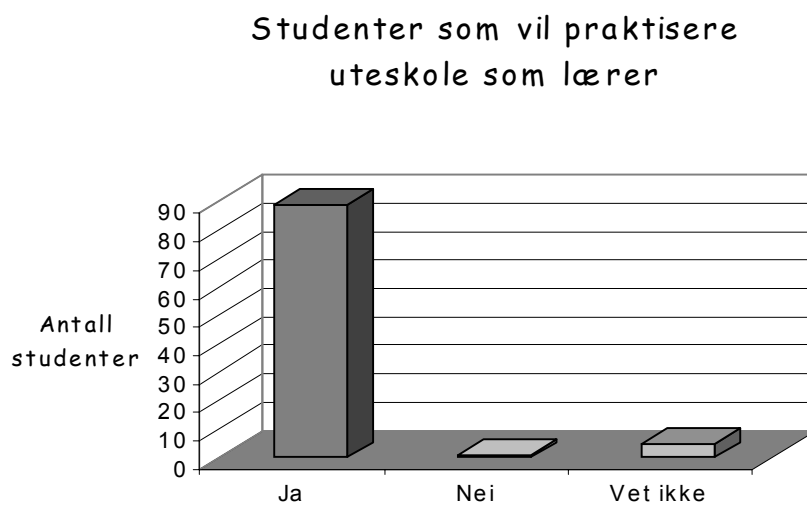
Faglig og didaktisk utbytte av ”ut og lær”

Studentene ble først spurt om de syntes årstrinnsprofilen ”ut og lær” hadde gitt dem faglige og didaktiske erfaringer som de ville komme til å ha nytte av i sitt framtidige virke som lærer. 54 studenter oppga at de i *stor eller svært stor grad* hadde fått erfaringer de vill ha nytte av som lærer, 39 studenter svarte i *noen grad*, mens kun 2 studenter oppga at de i *liten grad* hadde fått slike erfaringer. Resultatet er vist i søylediagrammet nedenfor.

Resultatet må sies å være svært positivt. De aller fleste studenter mener altså at de gjennom årstrinnsprofilen ”ut og lær” har fått impulser som de vil ha nytte av når de skal begynne å jobbe som lærer.

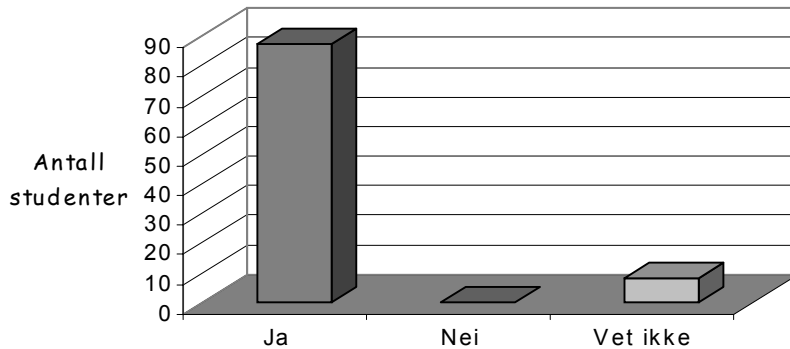
Studentene ble videre spurt om de ville komme til å praktisere uteskole i en eller annen form i sitt framtidige virke som lærer. Resultatet trekker i samme retning og underbygger svaret på forrige spørsmål. 89 studenter svarer *ja* på spørsmålet, 5 svarer *vet ikke* mens kun 1 student sier han/hun *ikke* vil komme til å praktisere uteskole. Resultatet er presentert i søylediagrammet nedenfor.

Dette er klar tale. Nærmest alle studenter har altså fått med seg impulser gjennom ”ut og lær” som de ønsker å videreføre i sin framtidige praksis som lærer. Dette er interessant fordi vi snakker om en tenkning rundt undervisning som på mange måter bryter med den klasseromspedagogiske formidlingstradisjonen som dominerer i vårt utdanningssystem.

Det neste spørsmålet var av samme kategori. Studentene ble spurt om de syntes årstrinnsprofilen burde videreføres også neste år slik at det kommende års studenter fikk del i det samme. Svarene trekker i samme retning. 87 studenter svarer *ja* på spørsmålet, ingen sier *nei*, mens 8 studenter svarer *vet ikke*. Resultatet er presentert på neste side.

Bør "ut og lær" videreføres neste studieår?

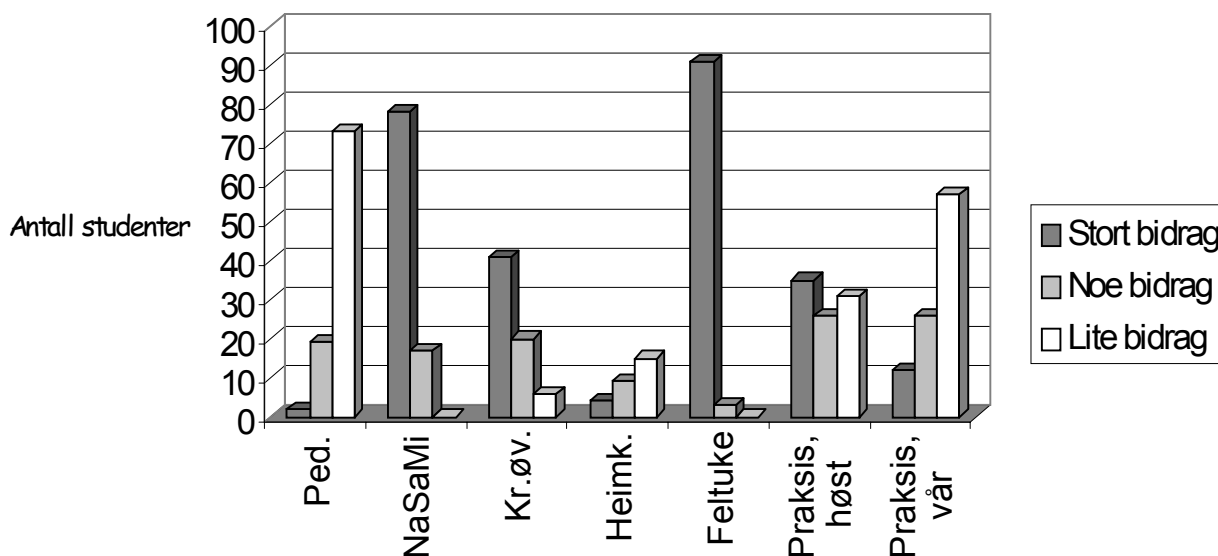
Alle disse spørsmålene henger nøye sammen, og resultatet er helt entydig. Studentene oppgir at årstrinnsprofilen "ut og lær" har gitt dem faglige og didaktiske impulser som de vil ha nytte av som kommende lærere og bortimot alle studenter gir uttrykk for at de ønsker å praktisere en slik form for pedagogikk når de begynner å jobbe som lærer. At studentene anbefaler oss å gjenta opplegget for neste års studenter understreker dette budskapet.

Dette resultatet har gjort at vi har funnet det naturlig å videreføre årstrinnsprofilen "ut og lær" også neste studieår. Det er ikke snakk om å kopiere opplegget, men å videreutvikle og forbedre det. Studentene har i sine svar gitt oss kunnskaper som gjør det mulig å forbedre opplegget. Dette kommer jeg nærmere inn på i det følgende.

Hvilke deler av undervisningen har bygget opp under årstrinnsprofilen?

Studentene ble videre spurt om hvilke deler av undervisningen de syntes hadde bygget opp under årstrinnsprofilen gjennom studieåret. De ble bedt om å bedømme følgende elementer: undervisningen i de fag som er inne i tredje studieår, feltuka og praksisperiodene høst og vår. Resultatet er interessant og gir oss viktig informasjon med tanke på forbedringer til neste år. Resultatet framgår av figuren på neste side.

Bidrag til "ut og lær"

Studentene trekker fram *feltuka* som et viktig element i undervisningen i forhold til årstrinnsprofilen. Et stort flertall av studentene, 92 studenter (dvs. 97 %) mener *feltuka* i *stor* eller *svært stor grad* har bidratt til å bygge opp under årstrinnsprofilen. Resultatet bekrefter dermed studentevalueringen etter *feltuka*. Oppfatningen av *feltuka* har mao ikke bleknet gjennom studieåret. Tvert imot kan det se ut til at dens betydning er blitt ytterligere befestet når studentene ser studieåret under ett.

Av fagene er det *Natur, samfunn og miljø* som blir vurdert høyest. 78 studenter (dvs. 82 %) mener dette faget i *stor* eller *svært stor grad* har bidratt til å bygge opp under årstrinnsprofilen, 17 studenter (18 %) mener faget har bidratt i *noen grad*, mens ingen mener dette fagets bidrag har vært *lite* eller *svært lite*. Faget har gjennom sin seminarundervisning i stor grad brukt nærmiljøet og drevet en aktivitets- og opplevelsesbasert undervisning. Staben som er knyttet til faget har på ulike måter i sitt didaktiske virke forsøkt å realisere "ut og lær"-tenkningen. Resultatet slik studentene oppfatter det må dermed sies å være positivt i den forstand at studentene har oppfattet og anerkjent fagets bidrag i forhold til årstrinnsprofilen.

Når det gjelder valgfagene *Kroppsøving* og *Heimkunnskap* kommer fagene noe ulikt ut. Blant dem som leverte spørreskjemaet var det 67 kroppsøvingstudenter og 28 studenter med heimkunnskap i fagkretsen. For *Kroppsøving* må resultatet sies å være positivt. 41 studenter (61 %) mener dette faget i *stor* eller *svært stor grad* har bidratt til å bygge opp

under årstrinnsprofilen, 20 studenter (dvs. 30 %) mener faget har bidratt i *noen grad*, mens 6 studenter (dvs. 9 %) mener kroppsøvingsfagets bidrag til årstrinnsprofilen har vært *lite* eller *svært lite*.

Heimkunnskap kommer noe dårligere ut. Kun 4 studenter (dvs. 14 %) mener faget i *stor* eller *svært stor grad* har bidratt til å bygge opp under årstrinnsprofilen, 9 studenter (dvs. 32 %) mener faget har bidratt i *noen grad*, mens 15 studenter (dvs. 54 %) mener heimkunnskap sitt bidrag til årstrinnsprofilen har vært *lite* eller *svært lite*.

Det faget som kommer klart dårligst ut er *pedagogikk*. Kun 2 studenter (dvs. 2 %) mener faget i *stor* eller *svært stor grad* har bidratt til å bygge opp under årstrinnsprofilen, 19 studenter (dvs. 20 %) mener faget har bidratt i *noen grad*, mens 73 studenter (dvs. 77 %) mener pedagogikkfagets bidrag til årstrinnsprofilen har vært *lite* eller *svært lite*. En klar majoritet av studentene mener altså at faget ikke har bidratt til å bygge opp under årstrinnsprofilen "ut og lær".

Dette er nyttig informasjon for avdelingen. Det forteller oss at pedagogikkseksjonen ikke har løftet fram uteskolepedagogikken i sin undervisning, evt. ikke gjort det på en måte som har nådd fram til studentene, på tross av at tenkningen har solid forankring i pedagogisk teori. Slik sett bekrefter det en velkjent situasjon i norsk undervisning, nemlig formidlingspedagogikkens dominerende posisjon. I forhold til et fag som pedagogikk kunne dette likevel fungert bra om vi ser faget som deler av en helhet i tredje studieår, hvor de andre fagene i stor grad har lagt årstrinnsprofilen til grunn for sin undervisningspraksis. Pedagogikk kunne ha underbygget årstrinnsprofilen ikke ved nødvendigvis å "være ute", men ved i større grad å *løfte fram* dette perspektivet i sin undervisning. Dette kan skje på flere måter; i forelesninger ved å vise til den pedagogiske historie og bl.a. den reformpedagogiske tenkning, og ved å bruke uteskoleeksempler som grunnlag for studentdiskusjoner i seminarundervisning. Men en behøver heller ikke gå over bekken etter vann: En kunne også brukt undervisningen i de andre fagene i tredje studieår som grunnlag for refleksjoner rundt pedagogisk praksis. At dette ikke skjer avdekker et stort behov for bedre kontakt på tvers av seksjoner hvor vi utveksler informasjon på en bedre måte og samarbeider tettere om studentenes undervisningsopplegg.

Resultatet illustrerer nok først og fremst fraværet av en løpende didaktisk diskusjon og refleksjon rundt vår egen undervisningspraksis ved Høgskolen på tvers av fagene, en diskusjon som burde være en selvsagt del av enhver profesjonsutdanning. Dette er neppe et særskilt fenomen ved vår

avdeling, men avdekker nok et mer allment fenomen ved høyere profesjonsutdanning.

Intervjuene – hva viser de?

Intervjuene med studentene bekrefter langt på vei inntrykket fra spørreundersøkelsen. Informantene uttrykte stor tilfredshet med årstrinnsprofilen og syntes det hadde tilført studiet en viktig dimensjon som er relevant i forhold til den virkelighet de møter når de begynner som lærere i skolen. Jeg vil i det følgende gjengi noen utsagn som illustrerer dette.

En av studentene framhevet utepedagogikkens store potensiale og viste til erfaringene hun og flere medstudenter hadde gjort i løpet av året:

”Jeg er blitt mye mer positiv til uteskole enn før. Jeg ser at det kan brukes til langt mer enn skogstur. Jeg har fått mange forskjellige impulser og sett at mulighetene er mange. Jeg har fått erfare betydningen av å lære gjennom aktivitet. Det har vært bra. Det er mange enige om. Uteskole har vært en annerledes impuls ved utdanningen fordi vi har fått erfare en annen form for pedagogikk i praksis.”

En annen sa det slik:

”Ut og lær har vært så bra fordi vi har fått erfare det i praksis og ikke bare i teorien. Vi har fått prøve det selv og dermed har vi noe konkret å gripe fatt i. Det har gitt oss impulser som lærere.”

En student var helt kategorisk i sin oppfatning:

”Det er masse gode argumenter som taler for uteskole. Det finnes ingen gode argumenter mot.”

En student sammenlignet med klasseromspedagogikken og kontrolldimensjonen her:

”Utepedagogikken er et viktig kompetanseområde for lærere. Mange våger seg ikke ut fordi de er usikre. Inne kan de forholde seg til de tradisjonelle læremidlene: bøkene, oppslagsverkene, pensum osv. Det er de trygge på. Inne har de derfor kontroll. Men, det er bare en tilsynelatende kontroll.”

Noen hentet også argumenter fra læringspsykologien i sin argumentasjon. En student begrunnet uteskole slik:

”Uteskole gir operativ kunnskap. Den er mer livsnær fordi jeg har opplevd det selv. Når jeg nå leser til eksamen husker jeg det vi gjorde ute mye bedre enn det vi bare har berørt i forelesningene.”

En student framhevet at årstrinnsprofilen hadde gitt nye perspektiver:

”Ut og lær har utvidet perspektivet mitt på læring: inne- og uteaktiviteter henger nøye sammen.”

Erfaringene med uteskole fra praksisperiodene ble også trukket fram. Her bekrefter studentene erfaringer som en finner i faglitteraturen innenfor feltet og som mange lærere som praktiserer uteskole også understreker: de positive virkningene uteskole har på elevenes helhetlige utvikling. En av studentene formidlet slike erfaringer fra sin praksis på en ungdomsskole:

”Det var utrolig artig å oppleve urolige elever og se hvor flott de fungerte ute. Vi gjorde masse praktisk med disse.”

En student hadde på samme måte gjennom sin leirskolepraksis erfart uteskolens positive effekter på såkalte ”problemelever”. Hun sa det slik:

Jeg opplevde at problemelevne fungerte kjempebra ute. De ble helt andre elever, og de gjorde lærernes forhåndsoppfatninger til skamme.”

Dette er viktige erfaringer å få med seg som del av lærerutdanningen.

Flere ga også anerkjennelse til fagstaben som hadde løftet fram uteskolepedagogikken. En sa det slik:

”Det at vi nå ønsker å videreutvikle oss i uteskole viser at dere har lagt et veldig godt grunnlag.”

Intervjuene underbygger det øvrige datamaterialet. Samtidig gir det oss dypere innblikk i hvilke erfaringer studentene har hatt og hvilke tanker de har gjort seg omkring årstrinnsprofilen ”ut og lær” etter et studieår med en slik didaktisk profil.

7. Hovedkonklusjoner

Studentevalueringen ved årets slutt bekrefter og forsterker resultatene fra evalueringen etter feltuka ved begynnelsen av studieåret. Materialet er helt entydig og gir grunnlag for å hevde at årstrinnsprofilen ”*ut og lær*” har fungert svært bra. Studentene oppfatter ”*ut og lær*” som et nytt og viktig element i undervisningen og de hevder at det har tilført allmennlærerstudiet en ny og praksisrelevant dimensjon. Studentene gir uttrykk for at de har fått både faglig, didaktisk og personlig utbytte av årstrinnsprofilen. Nesten alle studentene hevder at de vil komme til å praktisere denne formen for pedagogikk i sitt framtidige virke som lærere. De er derfor helt entydige i sine anbefalinger til Høgskolen om at studieopplegget må videreføres også neste år.

Materialet viser også at kontakten mellom seksjonene bør bli bedre. Det framgår at særlig Pedagogikk og til dels Heimkunnskap i liten grad har bidratt til å underbygge årstrinnsprofilen ”*ut og lær*”, mens fagene Natur, samfunn og miljø og Kroppsøving er de fagene som, ifølge studentene, i størst grad har underbygget årstrinnsprofilen i sin undervisning.

Undersøkelsen ga oss grunnlag for å videreføre årstrinnsprofilen dette studieår, og vi fikk impulser som gjør at vi forhåpentligvis har forbedret opplegget. Det vil studentevalueringen for inneværende studieår gi oss svar på.

Litteratur

- Cooper, Geoff. 1998. *Outdoors with young people. A leaders guide to outdoor activities, the environment & sustainability*. Russell House Printing
- Dahlgren, Lars O. og Szczepanski, Anders. 1997. *Utomhuspedagogik. Boklig bildning och sinnlig erfarenhet*. Skapande Vetande. Nr. 31, 1997. Linköpings Universitet.
- Dale, Erling L. (red.). 1996. *Skolens undervisning og barnets utvikling. Klassiske tekster*. Ad Notam Gyldendal.
- Dewey, John. 1938. "Experience and Education." I: Dale, Erling L. (red.). 1996. *Skolens undervisning og barnets utvikling. Klassiske tekster*. Ad Notam Gyldendal.
- Dysthe, Olga m.fl. 2000. *Skrive for å lære. Skrivning i høyere utdanning*. Abstrakt forlag as. Oslo
- Gardner, Howard. 1991. *Slik tenker og lærer barn – og slik bør lærere undervise*. Praxis Forlag.
- Jordet, Arne N. 1998. *Nærmiljøet som klasserom. Uteskole i teori og praksis*. Cappelen Akademisk Forlag, Oslo.
- Jordet, Arne N. 1999. "Det tredje klasserom" Noen eksempler på *uteskole fra Elverum*. Høgskolen i Hedmark. Rapport nr. 24 – 1999.
- Kvale og Nielsen. 1999. *Mesterlære. Læring som sosial praksis*. Ad Notam Gyldendal.
- Molander, Bengt. 1993. *Kunnskap i handling*. Diadalos.
- NOU 2000:14. *Frihet med ansvar. Om høgre utdanning og forskning i Norge*. Statens forvaltningstjeneste. Informasjonsforvaltning. Oslo 2000.
- Tiller, Tom. 1995. *Det didaktiske møtet*. Praxis Forlag.

Vedlegg 1.

Feltboka

HVA er feltboka:

- Et sted å sette navn på hendelser, situasjoner, observasjoner, tanker og funderinger, ideer, begrunnelser, frustrasjoner, gleder.....
- Brukes gjennom hele studieåret ved ekskursjoner, turer, feltarbeid etc.
- Den skal ikke innleveres
- Den er din egen personlige notatbok
- Den kan inneholde tekst, bilder, skisser

HVORFOR bruke feltbok:

- Loggføring bidrar til refleksjon og bevisstgjøring = LÆRING
- Her kan du analysere, tolke, sammenligne, diskutere, drøfte, vurdere.....
- Viktig i forhold til sluttevalueringen av kurset
- Viktig grunnlag i forhold til feltrapporten
- Nyttig kildemateriale når du planlegger egen undervisning

HVA skal du ”se etter” i feltuka?

Aktuelle spørsmål å ha med seg gjennom feltuka som utgangspunkt for dine fagdidaktiske refleksjoner i feltboka og i feltrapporten:

- Hvordan har jeg det nå?
- Hva oppnår vi faglig, didaktisk, læringsmessig, trivselsmessig etc. ved å være ute?
- Hvordan ville det vært å arbeide med dette stoffet inne i et klasserom?
- Hvilke utfordringer/problemer står vi overfor når vi arbeider utendørs i skolen?

Reflektér rundt og diskutér følgende spørsmål gjennom feltuka:

- Hvilken kompetanse må lærere ha for å kunne organisere læreprosesser for barn og unge hvor aktiviteter i nærmiljø og lokalsamfunn inngår som et sentralt element i opplæringen?

Vedlegg 2

FELTRAPPORT. A3 - høst 2000 Arbeid med følgende spørsmål i feltrappen:

1. Gjør rede for hvilken faglig og didaktisk relevans feltuke-oppleggene har hatt for dere som lærere.
2. Har feltuka gitt dere noen nye erfaringer eller ny innsikt som dere vil ha nytte av som lærere?
3. Ta utgangspunkt i sitatene fra L97 nedenfor, erfaringene fra feltuka, aktuell pensumlitteratur og gjesteforelesningen til prof. Tom Tiller:
- Reflektér over og begrunn uteskole som arbeidsmåte.

Sitatene nedenfor fra L-97 (generell del) henspeiler på tre ulike sider ved planen: *a) Kunnskaps- og læringssyn b) Elevsyn c) Syn på lærerrollen*

Kunnskaps- og læringssyn:

Læring skjer ved at det nye forstås ut fra det kjente – de begreper en har, avgjør hva en kan gripe og fatte. Kunnskaper, ferdigheter og holdninger utvikles i et samspill mellom gamle forestillinger og nye inntrykk. Opplæringen må derfor knyttes til egne iakttagelser og opplevelser. Ferdighetene til å handle, til å gjøre nye erfaringer og tolke dem, må ta utgangspunkt i den forestillingsverden barn, unge og voksne møter utdanningen med - både lokale erfaringer de har høstet..... (L97, s. 29)

Elevsyn:

Barns nysgjerrighet er en naturkraft. De er fulle av lærelyst, men også av uvitenhet og usikkerhet. Mye av det de lærer, henter de ved å ta etter eldre barn og voksne; ved det blir de sosiale. Elevene bygger i stor grad selv opp sin kunnskap, opparbeider sine ferdigheter og utvikler sine holdninger. (L97, s.21 og 28)

Lærerrollen:

Å forklare noe nytt innebærer å forankre det til noe kjent. ... Ny kunnskap må hektes tett sammen med den som alt sitter - det eleven vet, kan og tror fra før. Mye av dette er felles for elevene, i vår brede kulturarv, og gir klangbunn for kommunikasjon, samtale og læring.... Og den gode skole legger stor vekt på å utvide elevenes felles assosiasjonsgrunnlag fordi det gjør det lett å kommunisere tett. ... En god lærer øker også deres utholdenhet til å orke anstrengelse og motbakker, og ikke straks vike unna om de ikke får det til med en gang. En lærer er derfor igangsetter, rettleder, samtalepartner og regissør. (L97, s. 30-32)

4. Skisser deretter et undervisningsopplegg der dere bruker nærmiljøet i undervisningen. Dere velger selv tema, fag og klassetrinn. Knytt gjerne opplegget til praksisperioden i høst.
5. Vis avslutningsvis hvordan de tre perspektivene fra L97 kommer til uttrykk i dette undervisningsopplegget.

Feltrappen utarbeides i basisgruppa. Innlevering innen fredag 22.09 kl. 14.00.

Vedlegg 3:

Spørreskjema

Nedenfor vil vi be deg gi din vurdering av feltuka ut fra to innfallsvinkler:

a) Faglig/didaktisk innhold b) Utbytte av opplegget

Spørsmålet er: Hva synes du om feltukas ulike opplegg?

Opplegg 1: Overnattingstur på Kynnsjøen (kryss av):

Faglig/didaktisk innhold:	Svært bra					Svært dårlig
	1	2	3	4	5	

Utbytte:	Svært bra					Svært dårlig
	1	2	3	4	5	

Opplegg 2: Skogstur Kynnsjøen – Kvasstadsætra (kryss av):

Faglig/didaktisk innhold:	Svært bra					Svært dårlig
	1	2	3	4	5	

Utbytte:	Svært bra					Svært dårlig
	1	2	3	4	5	

Opplegg 3: Naturskolen på Norsk Skogbruksmuseum (kryss av):

Faglig/didaktisk innhold:	Svært bra					Svært dårlig
	1	2	3	4	5	

Utbytte:	Svært bra					Svært dårlig
	1	2	3	4	5	

Opplagg 4: Mat og matproduksjon på Fokhol gård (kryss av):

Faglig/didaktisk innhold:

Svært bra
1 2 3 4 5

Utbytte:

Svært bra
1 2 3 4 5

Opplagg 5: Det urbane miljø (kryss av):

Faglig/didaktisk innhold:

Svært bra
1 2 3 4 5

Utbytte:

Svært bra
1 2 3 4 5

Var med i basisgruppenr.:

Hovedinntrykk:

Event. kommentarer/forslag til forbedringer:

Vedlegg 4:

3. år i allmennlærerutdanningen ved LUE med profileringsstema "Ut og lær". Studentevaluering

Spørsmål 1.

Hovedmålet med profileringsstemaet "ut og lær" har vært å gi dere grunnlag for å drive pedagogisk arbeid utenfor skolens område/i nærmiljøet:

- I hvilken grad synes du årstrinnprofilen "Ut og lær" har gitt deg faglige og didaktiske erfaringer som du vil ha nytte av i ditt framtidige virke som lærer? (Sett kryss!)

I svært stor
grad

1

I stor
grad

2

I noen
grad

3

I liten
grad

4

I svært liten
grad

5

Spørsmål 2.

All undervisning og praksis i 3. studieår er forpliktet til å bygge opp under årstrinnprofilen "ut og lær":

I hvilken grad synes du undervisningen (de ulike fag, feltuka og praksis) har bygget opp under årstrinnprofilen "Ut og lær"? (Sett kryss for alle 6 deler!)

	I svært stor grad	I stor grad	I noen grad	I liten grad	I svært liten grad
1. Pedagogikk					
2. NaSaMi					
3a. Kroppsøving ¹					
3b. Heimkunnskap ²					
4. Feltuka					
5. Praksis, høst					
6. Praksis vår					

1. Bare de studenter som har hatt Kroppsøving setter kryss her.

2. Bare de studenter som har hatt Heimkunnskap setter kryss her.

Spørsmål 3.

Tror du at du vil komme til å praktisere uteskole i en eller annen form i ditt framtidige virke som lærer? (Kryss av!)

Ja

Nei

Vet ikke

Spørsmål 4.

Synes du årstrinnprofilen ”Ut og lær” bør videreføres for neste års studenter? (Kryss av!)

Ja

Nei

Vet ikke

Spørsmål 5.

Har du hatt opplevelser/erfaringer gjennom studieåret som spesielt har motivert deg til å ønske å praktisere uteskole, eventuelt har fått deg til *ikke* å ville praktisere uteskole i ditt framtidige virke som lærer? Skriv kort hva det har vært:

.....

.....

.....

Spørsmål 6.

Har du forslag til forbedringer/endringer i gjennomføringen av årstrinnprofilen ”Ut og lær” som kan være til nytte når vi planlegger neste år?

.....

.....

.....

Spørsmål 7.

Andre kommentarer?

.....

.....

.....